

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

ОСВІТА І НАУКА – 2022

*Матеріали звітно-наукової
конференції студентів та аспірантів
10-16 травня 2022 року
(дистанційний формат)*

Київ 2022

- Насипання та заповнення простору. Дитина може затискувати пісок у кулаку і розподіляти на столі. Можна пропускати пісок крізь пальці, рухаючи руку з боку на бік, так ми досягнемо однакової щільності малюнка.
- За допомогою долоні розрівнюється шар піску, стирається попередній малюнок утворюються великі світлові плями.
- Гра в «секретики». У піску ховаються будь-які іграшки, задачею дитини є знайти «секретик».
- «Відбитки наших рук». Дітям дуже подобається робити відбитки своїх долонь на піску. Також дуже приємно закопувати свої ручки і піску.
- Малюнки на піску. За допомогою своїх пальчиків можна малювати букви, цифри, геометричні фігури та будь-що інше.
- Вправа «Піщаний дощ»: діти повільно, а потім швидко сиплють пісок із свого кулачка у пісочницю або на долоню дорослого.

Отже, вправи з піском мають велике значення для розвитку психіки дитини та розвитку дрібної моторики. Взаємодія дитини з піском стабілізує її емоційний стан. З розвитком дрібної моторики ми вчимо дитину прислухатися до себе та промовляти свої відчуття, а це сприяє розвитку мовлення, пам'яті, уваги.

Список використаної літератури:

- 1 . Пісочна терапія для дітей дошкільного віку URL: <http://udnz15.org/statti/pisochna-terapiyadlya-ditej-doshkilnogo-viku.html>.
- 2 . Ільченко І.С. Арт-терапія: навчальний посібник, Умань: Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2013. 150с.
- 3 . Вознесенська О.І. Особливості арт-терапії як методу/О.І.Вознесенська//Психолог.-2005.-№10.-С.5-8.
- 4 . Лебедева Л. Д. Арт-терапія в педагогіці. Педагогіка. 2000. № 9. С.27-34.

*Якуба Леся Станіславівна,
аспірантка I року навчання,
Спеціальності «016. Спеціальна освіта»*

*Науковий керівник:
доктор педагогічних наук, професор
Супрун Микола Олексійович*

«Бар'єри для формування мовленнєвої компетентності дитини дошкільного віку з інтелектуальними порушеннями»

Оволодіння дитиною певними мовленнєвими можливостями є базовими для забезпечення успішності у навчанні, що й викликає пильну увагу до формування мовленнєвої компетентності дітей у дошкільному віці.

Ключові компетенції, до яких відноситься і мовленнєва, мають застосовуватися у найпоширеніших та найімовірніших ситуаціях, з якими особи стикаються протягом свого життя. М. Роменвіль нагадує, що французький термін «компетентність» спочатку використовувався в контексті професійного навчання, маючи на увазі здатність виконувати конкретне завдання. Для Р. Perrenoud (1997) формування компетентності означає надання людям можливості мобілізувати, застосовувати та інтегрувати набуті знання у складних, різноманітних і непередбачуваних ситуаціях. [5, с.13] З точки зору провідних українських дослідників компетентність — це комплексна характеристика особистості. Вона охоплює низку аспектів: інтелектуальний, мовленнєвий, соціальний тощо. [2, с. 7]

Під мовленнєвою компетентністю розуміють вільне вираження своїх бажань, намірів, а також пояснення власних дій та їхнього змісту за допомогою мовних і "немовних" (жестових, мімічних, пантомімічних) засобів. Також мовленнєва компетентність включає: здатність розуміти зміст і головну думку усних і письмових висловлювань; здатність вести діалог з дотриманням правил мовленнєвого етикету; уміння будувати повноцінні в комунікативному відношенні усні і письмові зв'язні висловлювання, які відображають знання учнів про предмет розмови, їхні думки, почуття, наміри; уміння налагоджувати взаємодію з оточуючими, будуючи відповідним чином свої висловлювання.

Можна визначити два типи бар'єрів для формування мовленнєвої компетентності, які необхідно подолати дитині з інтелектуальними порушеннями у дошкільному віці:

- внутрішні, які утворюються за рахунок обмеження можливостей розвитку, накладених інтелектуальним порушенням;
- зовнішні, які створені середовищем – фізичним, соціальним, структурним.

Одним із найтяжчих для подолання бар'єрів є особливості сприймання дітей з інтелектуальними порушеннями, в основі якого лежать випадкові ознаки та зв'язки. Воно характеризується малим обсягом, зниженою швидкістю, недостатнім осмисленням. Для подолання цього бар'єру вкрай необхідно адаптувати і інформацію, і способи її подання, і джерело цієї інформації, яким часто є оточуючі дорослі. [1, с. 9]

Прогрес чи регрес мовленнєвого розвитку відображає динаміку рівнів розвитку стосунків дитини із соціальним середовищем, що опосередковує її активність як партнера із спілкування. Механізм мовленнєвого просування дитини стає зрозумілим при врахуванні особистісних взаємин з її партнерами зі спілкування. [2, с. 6] Бар'єри можуть виникати на рівні і мотиваційних, і операційних компонентів взаємодії.

Внутрішні бар'єри виникають у дитини з інтелектуальними порушеннями вже на рівні формування мотиваційного компонента спілкування - потреб, мотивів, установок й ціннісних орієнтацій, пов'язаних з установленням контактів. Виникають складнощі органічного взаємозв'язку у специфічному для дошкільного віку процесі одночасного засвоєння як форм комунікативної взаємодії, так і засобів комунікації. Маючи слабо сформовані «операційні компоненти когнітивного розвитку, що характеризують розуміння дитиною системи "людина-ситуація" та рівень оволодіння адекватними засобами взаємодії в ній (експресивними і мовними)», [2, с. 6] дитина з порушенням інтелектуального розвитку стикається з неможливістю самостійного подолання бар'єру у спілкуванні та неможливістю «самовираження в усіх поєднаних із комунікацією та мовленням видах діяльності (предметно-практичній, ігровій, пізнавальній)» [2, с. 6].

Дослідження А. S. Eisenhower, Bruce L. Baker, and J. Blacher²(2005) показало, що діти з інтелектуальною недостатністю «мають більший ризик розвитку синдрому дефіциту уваги і гіперактивності, розладів поведінки, тривожних розладів та поширених розладів розвитку». [4 с 658] Синдром-специфічні поведінкові моделі проявляються у дітей із затримкою розвитку у віці 3 років. Діти вже демонструють більші проблеми інтерналізації, екстерналізації та загальної поведінки, ніж нормотипові діти, і вони зберігаються протягом всього дошкільного віку. Вплив вербальної комунікації накладає вирішальний відбиток на регулювання поведінки таких дітей.[3, с. 114] Ці факти накладають відбиток на формування і комунікативної поведінки і мовленнєвої компетентності. [4, с.658]

Материнський стрес через порушення когнітивного розвитку, проблеми поведінки та обмеженість комунікації, [4, с. 658] може теж стати бар'єром для оволодіння дитиною, як комунікативною, так і мовленнєвою компетентністю, адже основним суб'єктом спілкування у дошкільному віці залишаються батьки, і в першу чергу, матері.

Ще одним бар'єром для формування мовленнєвої компетентності стає складність переносу дитиною з інтелектуальними порушеннями комунікативно-мовленнєвих навичок в іншу локацію, ситуацію, на іншу людину.

Отже, можна зробити такі висновки:

- мовленнєва компетентність дітей з порушенням інтелектуального розвитку, як і нормотипових дітей, формується у різних умовах, ситуаціях спілкування.
- подолання внутрішніх і зовнішніх бар'єрів розвитку мовленнєвої комунікації потребує системного, комплексного підходу у цьому процесі, орієнтованому на індивідуальні, особистісні прояви і можливості.

Список використаної літератури:

1. Дидактичні та методичні засади спеціальної освіти розумово відсталих дошкільників. / Н.О. Макарчук, А.М. Висоцька, та ін. Київ, 2014. 337 с
2. Піроженко Т. О. Комунікативно-мовленнєвий розвиток дошкільника. Тернопіль: Мандрівець, 2010. 152 с.
3. Шеремет М.К., Базима Н.В. Розуміння та виконання інструкцій дошкільниками з аутизмом. Науковий часопис. Вип. 34. Корекційна педагогіка. Київ: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2018. С.112-119
4. Eisenhower A. S., Baker Bruce L., Blacher J. Preschool Children with Intellectual Disability: Syndrome Specificity, Behaviour Problems, and Maternal Well-Being. J Intellect Disabil Res. 2005 September ; 49(Pt 9): P.657–671.
5. Key Competencies. A developing concept in general compulsory education. Eurydice. The information network on education in Europe. Eurydice, 2002. 180 с. URL: <http://www.edmide.gr/KEIMENA%20E.U/key%20competences%20Europe.pdf>

Яремчук Ірина,
студентка І курсу
Спеціальності «016.01 Спеціальна освіта Логопедія»

Науковий керівник:
кандидат педагогічних наук, доцент
Королько Наталія Іванівна

«Інноваційні технології, як основа ефективної фахової роботи вчителя-логопеда»

Ефективна професійна діяльність вчителя-логопеда залежить від правильного використання форм, засобів і методів у процесі корекційно-розвиткової роботи, володіння особистісними якостями, що допоможуть вибудувати стосунки із дитиною, а також творчий потенціал, який реалізується у роботі. Справжнього фахівця відрізняє постійна готовність до самовдосконалення, ініціативність та творчість у реалізації нових технологій навчання [3, с.4].

Новітні інноваційні тенденції змінюють сутність, значення та якість підходів та стратегій до організації науково-методичної діяльності вчителів-логопедів. Провідним критерієм «інноваційних» технологій є підвищення ефективності освітнього процесу за рахунок їх безпосереднього застосування. Будь-яка інновація, що використовується в логопедичній практиці, відноситься до так званих «мікроінновацій», оскільки її використання не змінює базову організацію логопедичної допомоги, а лише локально модифікує її методичну складову [2].

Є багато прикладів того, як діти і дорослі навчаються нового за допомогою цифрових технологій. Комп'ютерні ігри здатні покращувати орієнтацію в просторі і тренувати вміння розв'язувати проблеми у певних ситуаціях Торкель Клінгберг, професор Каролінського університету довів, що і діти, і дорослі можуть тренувати робочу пам'ять за допомогою комп'ютерної гри. Цей метод покращує здатність зосереджуватися й навіть пом'якшувати симптоми гіперактивного розладу з дефіцитом уваги (ГРДУ). Дослідник